

«Як діяти в умовах надзвичайних ситуацій»

Державна служба України
з надзвичайних ситуацій
Навчально-методичний центр цивільного захисту
та безпеки життєдіяльності Хмельницької області

**ЯКЩО ЗАВТРА
ВІЙНА**

Збірка пам'яток та порад населенню

м. Хмельницький
2015 рік

Правила поведінки населення при загрозі здійснення терористичного акту

Тероризм - це метод, за допомогою якого організована група або партія прагнуть досягти проголошених нею цілей через систематичне використання насильства. Для нагнітання страху застосовуються такі терористичні способи (методи), як вибухи і підпали житлових і адміністративних будівель, магазинів, вокзалів, захоплення заручників, автобусів, викрадення літаків і т.д.

Для запобігання можливого терористичного акту або зменшення його наслідків необхідно дотримуватися наступних правил безпеки:

- у присутності терористів не висловлюйте своє незадоволення, утримайтеся від різких рухів криків, стогонів;
- при загрозі застосування терористами зброї лягайте на живіт, захищаючи голову руками, далі від вікон, зашкленених дверей, проходів, сходів;
- у разі поранення рухайтесь як можна менше - це зменшить крововтрату;
- будьте уважні, використовуйте будь-яку можливість для порятунку;
- якщо відбувся вибух - прийміть заходи щодо недопущення пожежі і паніки, надайте першу медичну допомогу потерпілим;
- постарайтеся запам'ятати прикмети підозрілих людей і повідомте їх прибулим співробітникам спецслужб.

Рекомендації щодо дій населення при виявленні підозрілого предмета, який може виявитися саморобним вибуховим пристроєм

Якщо виявили підозрілий предмет - не залишайте цей факт без уваги!

Не чіпайте нічийні пакети (сумки, коробки і т.д.) і не підпускайте до них інших. Повідомте про знахідку співробітнику міліції.

- не відкривайте знахідку;
- зафіксуйте час виявлення знахідки;
- постарайтеся зробити так, щоб люди відійшли якнайдалі від можливо небезпечної знахідки;
- обов'язково дочекайтеся прибуття оперативно-слідчої групи;
- не забувайте, що ви є основним очевидцем.

Пам'ятайте! Зовнішній вигляд предмета може приховувати його справжнє призначення. Як камуфляж для вибухових пристроїв використовуються звичайні сумки, пакети, згортки, коробки, іграшки і т.п.

Ви відповідаєте за життя і здоров'я ваших дітей. Роз'ясніть дітям, що будь-який предмет, знайдений на вулиці або в під'їзді, може становити небезпеку для життя.

Не робіть самостійних дій зі знахідками або підозрілими предметами, які можуть виявитися вибуховими пристроями - це може призвести до їх вибуху, жертв, травмувань, руйнувань.

Як діяти, якщо ви потрапили в перестрілку

Якщо стрільба застала вас на вулиці:

■ відразу ж ляжте і озирніться, виберіть найближче укриття і проберіться до нього, не піднімаючись у повний зріст. Укриттям можуть служити виступи будівель, пам'ятники, бетонні стовпи, бордюри, канави і т.д. При першій можливості сховайтесь в під'їзді житлового будинку, в підземному переході, підвалі і дочекайтеся закінчення перестрілки.

■ прийміть заходи по порятунку дітей, при необхідності прикрийте їх своїм тілом;

Якщо стрільба застала вас вдома:

■ сховайтесь у ванній кімнаті і ляжте на підлогу, оскільки перебувати в кімнатах з вікнами небезпечно.

Як діяти при захопленні автобуса (тролейбуса) терористами

■ якщо ви опинилися в захопленому терористами автобусі (тролейбусі), не привертайте до себе увагу злочинців,

■ огляньте салон, визначить місця можливого укриття в разі стрілянини,

■ заспокойтесь, спробуйте відволіктися від того, що відбувається, читайте, розгадуйте кросворди.

■ зніміть ювелірні прикраси, не дивіться в очі терористам, не пересувайтеся по салону і не відкривайте сумки без їх дозволу,

■ не реагуйте на їх провокаційну або зухвалу поведінку. Жінкам у міні-спідницях бажано прикрити ноги,

■ якщо спецслужби зроблять спробу штурму - лягайте на підлогу між кріслами і залишайтеся там до кінця штурму.

■ після звільнення негайно покиньте автобус (тролейбус), тому що не виключена можливість попереднього його мінування терористами і вибуху (загоряння).

Якщо ви опинилися в заручниках

■ не допускайте дій, які можуть спровокувати нападників до застосування зброї;

■ терпіть образи і приниження, не дивіться в очі злочинцям, не поведітьесь зухвало;

■ виконуйте вимоги злочинців, не заперечуйте їм, не ризикуйте життям своїм і оточуючих, не допускайте істерики і паніки;

■ перш ніж що-небудь зробити - запитуйте дозволу (сісти, встати, попити, сходити в туалет і т.д.) але краще – терпіть, щоб не привертати до себе зайвої уваги;

■ якщо ви поранені, намагайтеся не рухатися, цим ви уникнете додаткової втрати крові.

При вашому звільненні

■ лежить на підлозі обличчям вниз, голову закрийте руками і не рухайтесь;

■ тримайтесь, по можливості, подалі від дверей, вікон;

■ ні в якому разі не біжіть назустріч працівникам спецслужб або від них, так як вас можуть прийняти за злочинців.

При отримання інформації про евакуацію

Якщо інформація про початок евакуації застала вас у квартирі:

■ візьміть документи, гроші, цінності;

■ відключіть електрику, газ, воду, погасіть в печі (каміні) вогонь;

■ надайте допомогу в евакуації літнім та тяжкохворим людям;

закрийте входні двері на замок;
повертатись у приміщення можна лише після дозволу відповідних осіб.

ЯК ВИЖИТИ В КВАРТИРІ ПІД ЧАС ОБСТРІЛІВ

1. Найбезпечніше місце під час обстрілів у старих радянських блокових будинках - туалет і ванна. Вони виливалися, як бетонний моноблок і витримують дуже багато чого. Плюс чавунна радянська ванна. Винесіть з ванної та туалету абсолютно все скло і весь метал !!! У цегляних будинках найбезпечніше місце - ванна і середня капітальна стіна з боку, протилежного обстрілу.
2. У затишний від обстрілів час заклейте вікна скотчем. Кращий орнамент - ромбічна решітка з мінімальним асиметричним кроком. Або повністю заклейте скотчем вікна з двох сторін. Пам'ятайте, що багато серйозних травм, порізів і навіть поранень наноситься осколками скла, що розлітається від вибухової хвилі.
3. Перенесіть у ванну / туалет все найнеобхідніше, щоб під час обстрілу не виходити в приміщення, що потенційно можуть прострілюватися. Захистіть двері ванної / туалету ватяними матрацами - дуже ефективний засіб від осколків та куль;
4. Перетягніть холодильник в коридор - там для нього найбезпечніше місце.
5. Одягайте ватні костюми (куртки, «ватники») під час обстрілу;
6. Не вживайте під час обстрілів консерви! Хімікати, що в них містяться, провокують спрагу.
7. Краща аварійна їжа - шоколад, банани і несолоні бутерброди (ковбаса НІ В ЯКОМУ РАЗІ). Можна з несолоним салом.
8. Тримайте вдома Кока-Колу / Пепсі-Колу. Розчинені в цих напоях хімікати нейтралізують слезоточиві і порохові гази.

НА ВИПАДОК ЗАВАЛА БУДІВЛІ

9. Купіть автомобільний FM-модулятор. Прикріпіть до нього дві "Крони" і перевірте працездатність. Налаштуйте модулятор на частоті, не зайнятої FM-станціями (бажано ближче до 88 МГц - за міжнародними стандартами нижній FM-діапазон має пріоритет для урядових і загальногромадянських передавачів). У разі завалу будинку записаний на пам'ять плеєра SOS-текст і включений модулятор (фактично це малопотужний передавач, який магнітоли чують на відстані близько 10 м, а професійні сканери – до 200 метрів) допоможе відшукати вас під завалами. Текст повинен бути розбірливим і не містити довгих слів - вас будуть чути сусіди чи рятувальники на межі чутливості приймачів;

10. Доброю аварійної рацією послужать старі фірмові радіотелефони, що працювали на частотах порядку 27 МГц. Субгармоніка трубок чутна в зоні 13-15 МГц і приймається навіть звичайними короткохвильовими приймачами на відстані в сотні метрів.

***Дії під час оповіщення про
загрозувиникненнянадзвичайнихситуацій***
**Рекомендації щодо дій громадян під час оповіщення населення
про загрозу та виникнення надзвичайних ситуацій.**

В період напруженої ситуації в країні громадянин повинен бути підготовлений до дій під час оповіщення населення про загрозу та виникнення надзвичайних ситуацій. Сигнали оповіщення, інформація про дії в умовах надзвичайної ситуації доводяться до населення та працівників підприємств, установ і організацій всіма наявними засобами зв'язку, мовлення і оповіщення.

Способи доведення сигналів:

- телебачення, радіоприймачі;
- електросирени, гудки підприємств, гудки транспортних засобів;
- гучномовці, телефони, посильні.

Почувши звуки електросирен, виробничих гудків, інших сигнальних засобів (що значить ***“увага всім”***), кожний громадянин зобов'язаний:

- увімкнути радіоприймач, телевізор місцевого віщання;
- уважно прослухати звернення до населення, яке пролунає після відключення сирен, гудків, тощо;
- продумати і виконати усі рекомендації, що пропонуються;
- знайти можливість сповістити про отриману інформацію сусідів чи знайомих.

Оповіщення в умовах воєнного стану здійснюється за сигналами:

- Ракетна і авіаційна небезпека – ПОВІТРЯНА ТРИВОГА;
- Радіаційне зараження – РАДІАЦІЙНЕ ЗАРАЖЕННЯ;
- Хімічне зараження – ХІМІЧНЕ ЗАРАЖЕННЯ;
- Біологічне зараження – БІОЛОГІЧНЕ ЗАРАЖЕННЯ.

Оповіщення у мирний час про загрозу та виникнення надзвичайних ситуацій здійснюється за повідомленнями:

- у разі аварії на АЕС;
- у разі аварії на хімічно-небезпечному об'єкті;
- у разі можливого землетрусу, повені, урагану та інших природних небезпечних явищ.

Дії населення при аварії на АЕС.

У перші години після аварії на АЕС для захисту щитовидної залози застосовується препарат з вмістом йоду, а саме йодід калію (для дорослих та дітей старше 2 років – 0,125 г; дітям від 3 місяців до 2 років – 0,0625г).

Отримавши повідомлення про загрозу радіаційного зараження, необхідно одягнути засоби індивідуального захисту. Якщо в домі протигаза чи респіратора не має, можна використовувати протипилову маску, зволожену ватно-марлеву пов'язку чи хустинку, дітей вкрити ковдрою або іншою щільною тканиною.

Дії населення при хімічному зараженні:

Отримавши повідомлення про загрозу хімічного зараження необхідно одягнути засоби індивідуального захисту або гумовий одяг (плащ, рукавиці чоботи), лице зав'язати хусткою або шарфом і відправитись у захисну споруду. Займати захисну споруду необхідно організовано, швидко, без паніки.

При неможливості зайняти захисну споруду необхідно залишатися дома (у квартирі), як можна швидше провести роботи з герметизації житлового приміщення.

Громадянин повинен знати про те що забороняється відключати радіотрансляційні точки та абонентські лінії, через які здійснюється запуск електросирен від мереж державного радіомовлення, демонтувати вуличні гучномовці без погодження з відповідними органами цивільного захисту;

Якщо ви стали очевидцем виникнення надзвичайної ситуації на території Хмельницької області маєте знати, що необхідно про це повідомити за телефонами: „101” – черговим службам структурних підрозділів Головного управління ДСНС; 76-47-00 – оперативному черговому пункту управління з питань ЦЗН (Кризовий центр ОДА Хмельницької області).

Як діяти в умовах артилерійського обстрілу

Нехай це нікому ніколи не згодиться!

Раптовий артобстріл

Якщо ви почули свист снаряда (він схожий більше на шурхіт), а через 2-3 секунди – вибух, одразу падайте на землю. Не панікуйте: вже те, що ви чуєте сам звук польоту, означає, що снаряд пролетів достатньо далеко від вас, а ті секунди перед вибухом лише підтвердили досить безпечну відстань. Однак наступний снаряд може полетіти ближче до вас, тому замість самозаспокоєння швидко й уважно озирніться довкола: де можна заховатися надійніше?

В разі, якщо обстріл застав вас у маршрутці, тролейбусі чи трамваї – слід негайно зупинити транспорт, відбігти від дороги у напрямку „від будинків і споруд” і залагти на землю. Роззирніться і очима пошукайте більш надійного сховку неподалік. Перебігати слід короткими швидкими кидками одразу після наступного вибуху. Якщо рухаєтесь вздовж будинків, пам’ятайте, що більш небезпечною є західна сторона вулиці, якщо обстріл іде зі сходу, північна – якщо з півдня та навпаки.

Якщо перші вибухи застали вас у дорозі на власному автомобілі – не розраховуйте, що на авто ви зможете швидко втекти від обстрілу: ви ніколи не будете знати, в який бік перенесеться вогонь, і чи не почнеться далі обстріл, скажімо, з мінометів. Окрім того, бензобак вашого авто додає небезпечного ризику обгоріти. Тому знов таки: негайно зупиняйте машину і якнайшвидше шукайте укриття.

Не годяться для сховку такі місця:

- під’їзди будь-яких будинків, навіть невеличкі прибудовки. Від багатоповерхових / багатоквартирних будинків взагалі слід відбігти хоча би метрів на 30-50;
- місця під різною технікою (скажімо, під вантажівкою чи під автобусом);
- звичайні ЖЕКівські підвали будинків. Вони зовсім не пристосовані для укриття в часі авіанальотів чи ракетно-артилерійських обстрілів (йдеться про слабе перекриття, відсутність запасних виходів, вентиляції тощо). Є великий ризик опинитися під масивними завалами. Захаращення таких підвалів тягне за собою ризик моментальної пожежі або задимленості. В жодному разі не слід ховатися назовні під стінами сучасних будинків! Теперішні бетонні „коробки” не мають щонайменшого запасу міцності і легко розсипаються (чи „складаються”) не тільки від прямого попадання, а й навіть від сильної вибухової хвилі: є великий ризик обвалів та завалів. Не можна також ховатися під стінами офісів та магазинів! – від вибухової хвилі згори буде падати багато скла; це не менш небезпечно, ніж металеві уламки снарядів. Інколи люди інстинктивно ховаються серед будь-яких штабелів, у місцях, заставлених контейнерами, захаращених ящиками, будматеріалами тощо (спрацьовує підсвідомий рефлекс: заховатися так, щоб не бачити нічого). Ця помилка небезпечна тим, що навколо вас можуть бути легкозаймисті предмети й речовини: виникає ризик опинитися серед раптової пожежі. Інколи люди зі страху стрибають до річки, до ставка, фонтану тощо. Вибух бомби чи снаряду у воді навіть на значній відстані є дуже небезпечним: сильний гідроудар і – як наслідок – важка контузія.

Можна заховатися в таких місцях:

- у спеціально обладнаному бомбосховищі (якщо пощастить). Від звичайного ЖЕКівського підвалу справжнє бомбосховище відрізняється товстим надійним перекриттям над головою, системою вентиляції та наявністю двох (і більше) виходів на поверхню;

- у підземному переході;
- в метро (ідеально!);
- в будь-якій канаві, траншеї чи ямі;
- в широкій трубі водостоку попід дорогою (не варто лізти аж занадто глибоко, максимум на 3-4 метри);
- вздовж високого бордюру чи підмурку паркану;
- у дуже глибокому підвалі під капітальними

будинками старої забудови (бажано, щоб він мав таки 2 виходи);

- в підземному овочесховищі, силосній ямі тощо;
- в оглядовій ямі відкритого (на повітрі) гаражу чи СТО;
- в каналізаційних люках поруч із вашим будинком; це дуже добрий сховок (але чи вистачить у вас сил швидко відкрити важку залізцяку? Важливо також, щоб це була саме каналізація чи водопостачання – в жодному разі не газова магістраль!)
- в ямах „воронках“, що лишилися від попередніх обстрілів чи авіанальотів.

В найгіршому разі – коли в полі зору нема укриття, куди можна перебігти одним швидким кидком – просто лягайте на землю і лежіть, закривши голову руками! Переважна більшість снарядів та бомб розриваються у верхньому шарі ґрунту чи асфальту, тож осколки в момент вибуху розлітаються на висоті щонайменше 30-50 см над

поверхнею.

Отже, загальне правило: ваше укриття має бути хоч мінімально заглибленим і, разом із тим, має знаходитися подалі від споруд, які можуть обвалитися на вас зверху при прямому попаданні, або можуть спалахнути. Ідеальний захист дає траншея чи канава (подібна до окопу) завглибшки 1-2 метри, на відкритому місці.

Заховавшись в укритті, лягайте і обхопіть голову руками. Трохи відкрийте рота – це вбереже від контузії при близькому розриві снаряду чи бомби.

Не панікуйте. Займіть свою психіку чимось. Можна рахувати вибухи: знайте, що максимум після 100-го вибуху обстріл точно закінчиться. Можна спробувати подумки рахувати хвилини.

По перше, це відволікає. По-друге, так ви зможете орієнтуватися в ситуації: артилерійський обстріл не триває вічно, щонайбільше – двадцять хвилин; авіаналіт – значно менше. В наші часи не буває довгих бомбардувань, великі групи бомбардувальників не застосовуються.

Після закінчення обстрілу (бомбардування)

Покидаючи місце сховку, не давайте собі розслабитися. Тепер уся ваша увага має бути сконцентованою собі під ноги! Не піднімайте з землі жодних незнайомих вам предметів! Авіабомба, ракета чи снаряд могли бути касетними!

Бойові елементи часто не розриваються при падінні, але можуть вибухнути пізніше, в руках – від найменшого руху чи дотику. **Вся увага – дітям і підліткам: не дайте їм підняти будь-що з-під ніг!**

Перебігаючи під обстрілом зі стрілецької зброї намагайтесь рухатися праворуч від противника (ліворуч від вас), якщо рухаєтесь в бік противника та навпаки, якщо рухаєтесь від нього.

Андрій Куліш, ветеран Збройних Сил, полковник